

Előfizetési díj	
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22), J. Haasen
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyilttéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékesb cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A „KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873-dik évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kiküldése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetés pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálok.

A „KELET” kiadóhivatala.

A horvát botrány.

Pest, január 11.

(A.) Leirhatatlan ama megbotrányozás, melyet képviselői körökben, de általában minden becsületes emberben azon leleplezéseket keltettek, melyeket két itteni lap csüörtökön a horvát nemzeti párt vezetőinek közdelmeiről nyilvánosságra hozott. Machiavelli előtt és óta sokat vitatkoztak már a felett, minő eszközöket szabad a politikai czelok elérésére használni. Sokféle erkölcsant hallottunk már ez ügyben de olyat soha, melylyel a horváth ellenzék által követelt eljárást menteni lehetne. Oly gyalázatos s a mi több, kicsinyes dolgokat, minőket Voncina és Mrzovics urak elkövettek, valóban alig találunk a bűntények történetében. Ezek a becsületes emberek ugyanakkor, midőn a magyar kormányval alkudozásokra lépnek, egy munkát iratnak, vagy jobban mondva irnak, melynek minden szava szándékos hazugság, mely több levelet közöl állítólag Rauch és Vakanovics tollából, mely leveleket azon-

ban magok az urak koholták, mely soha meg nem tartott beszélgetések és értekezletek irle, melyek csak az illető urak agyában léteznek — egy szóval ezek az urak magok irnak és koholnak egy csomó soha meg nem történt dolgot s munkát „Horvátország a kinpadon” címmel s egy közönséges gazember neve alatt nyilvánosságra hozzák és terjesztik úgy, mint-ha az csupa szent igazat tartalmazna.

Sőt e becsületes emberek mást is tettek. Nem elég, hogy a leggazabb módon iparkodtak a horvát kormány-férfiak hivatalos és magán becsületét megtámadni, gazságok e férfiak nejeit sem kiméli s a politikától távol álló asszonyokról — oly dolgokat irnak, melyeket itt ismételni szeméremérzetünk tiltja. Ez a horvát lovagiaság. Valóban szomorú, hogy Lónyay gróf az ilyen közönséges gaznéppel kezdve alkudozni s ez által e férfiakat kiemelte amaz iszapból, melyben előbb-utóbb elfog-nak merülni. Ily előzmények után, ily emberekkel a horvát alkudozásokat tovább folytatni lehetetlen. Kormányunk ismeri kötelességét s szilárdan végre fogja hajtani az 1868-ki unió-törvényt, s hogy végre rendbe hozza az országot, melyet demoralizált izgatók az anarchia örvényébe készülnék sodorni, a legerélyesebb eszközök alkalmazását fogja megindítani. Horvátország élére nem-horvát államférfi fog állítani, ki föl lesz ruházva ama hatalom-körrel, mely a közrend és nyugalom visszaállításához és állandó biztosításához meghívantatik.

Ez iránt kormányunk már egészen tisztában van; csak az nincs még végkép megállapítva; ki legyen a magyar államférfi, ki Horvátország pacificatiójának nehéz ügyével megbizatik. A közvélemény gróf Zichy József volt fiúmei kormányzót jelenleg kereskedelmi mi minisztert ohajtja e fontos missióval megbiztatni s ennél valóban nem képzelhető jobb választás. A gróf mindazon tulajdonságokat egyesíti magában, melyek feladatának kellő megvalósítását biztos kilátásba helyezhetik. Ő köztisztvisletben álló erényes nagy képességű férfi, Fiumében megismerkedik a horvát viszonyokkal, ismeri az agitatio nagy hálóját, mely az egész országot átöleli s azért biztos a remény, hogy kezeiben Horvátország előbb-utóbb visszanyeri ama belső nyugalomát, mely minden anyagi és szellemi virulás alapja s melytől önző agitatorok régóta megfosztották azt.

eltudott beszélgetni e jó emberekkel, én némán és közönyösen haladtam el mellettök. Oly kevés foglalkoztam az emberekkel, kik utamba estek, mintha száz mértföldnyire lennének tőlem. Nem érdekeltnek nem egy nyelvet beszélünk, egészen különeműek voltak gondolataink, különemű hajlamokkal, óhajokkal birtunk, nem tudtuk volna egymást megérteni és így ök merőben idegenek voltak előttem.

— Az ember azt gondolná — mondá néha Denever asszony — száznalmas mosolylyal, hogy ez a szegény Mari alvajáró, vagy hogy a föld másik részéről érkezik e perczben. A tudatlanságban van a legegyszerűbb dolgok fölöl, mindent oly zavart pillantásokkal néz.

Valóban igaza volt; mihelyt kiléptem az én megszokott menhelyemből, kis szobám köréből. A napfénye tévedt szerencsétlen éjji lepkéhez hasonlított minden akadályul szolgált nekem, s úgy tetézék, mintha mindég egy fal állana előttem, melybe bele kell ütközmem.

Ez nem látszott egyébként, nevetséges ügytelenségnél, azonban egy szomorubb fele is volt e bátoratlan természetemnek: soha sem kérdez sködve, csak magamba vonultam, keresve magyarázatát, okát és alapját annak, mi engem keletelendül érintett s csak egyszerű belátásom szerint ítélve, mindig fonák eszmékkel töltöttem el agyamat, — s mint Albert megjegyzé — a világ rendjét visszajáról nézem.

III.

Nagynéném lovai, melyeknek szépségök közbeszéd tárgyát képezte völgyünkben, — röpték Ernesztet egy napon, át Iressolba.

Kastélyunk alig egy mértföldnyi távra esett, a báróétól s Presle ur, ki igen jó gyalogló volt, tán szívesebben tette volna ez utat saját lábain a helyett, hogy elfogadja a neki felajánlott kocsit. Gondolom úgy vélekedett hogy jelen helyzetével nem összeillő „port hányai az emberek szemébe.” De

Másrészt azonban kereskedelmi ministeriumunk nemes Zichy távozása folytán érezhető veszteséget. A kormány benne egyik legmunkaképesebb, legderékabb tagját birja stávozása, mert idejének legnagyobb részét Horvátországban kellene töltenie, a mostani kabinetet érzékenyen sujtaná. Különben az ügy még nem jutott a végeldöntés stadiumába, mert kabinetünk az összegyűlő képviselők véleményét is kiakarta kérdezni. E vélemény azonban csak azon óhajban öszpontosul, hogy Horvátországban egyszerűen alkalmazni kell a törvényt s minden erélylyel megfékezni amaz izgatást, mely ott fenyegetőleg lábra kapott. Mert az iránt jobb és baloldal egyetért, hogy Voncina és Mrzovics féle egyénekkélt tisztességes ember többé szóba sem állhat, s hogy a regnicolaris bizottságok minden további működését mielőbb meg kell szüntetni. Magyarország hajlandó volt az unió törvényen némi módosításokat eszközölni, még azt hihette, hogy megbizható a becsületesnek legalább némi fogalmavai bíró emberekkel van dolga. most miután megváltozott, hogy a horvát nemzeti párt vezetőivel együtt nem egyéb, mint a szemenszedett nyomorultak csoportja, tovább érintkezni e párttal a mi részünkről önön meggyalázásunk lenne. Csalókkal, hamisítókval, hazug hírek szándékos kobilóival Magyarország többé nem érintkezhetik. A mit most tehetünk, az nem más, mint végrehajtani a törvényt s éreztetni az izgatókkal hogy csufos mesterségök végőrája ütött. Az erély a józan szilárdság, mint eddig a szerbek, úgy jövőre a horvátok közt is megtermi gyümölcsét s akár Zichy József gróf, akár más magyar államférfi fog Horvátország pacificatiójának küldetésével megbiztatni, czélját mindenestre eléri, ha a törvényt végrehajtja, ha szilárdan, de tapintatosan igyekszik begyógyítani ama sebeket, melyeket a nemzeti párt csufos üzelmei Horvátország testén ütöttek.

— Az 1873. évi államköltségvetés összeállítására alkalmával elhatározott a nagyenyedi országos női-fegyintézet fölölátása, illetőleg a mária-nosztrai fegyintézet leendő egybeolvasztása. Miatan azonban az 1873. évi költségvetésnek a törvényhozás által való elfogadása az 1872. év folytán ténynyé nem lett — s a nevezett fegyintézetről a fölölátás igényelte költségekre a rendkívüli szükségletbe fölvet 4000 frton kívül az 1873. évre gon-

doskodva nincs, az igazságügyminiszter kénytelen volt a nagyenyedi fegyintézetet a törvényhozás utólagos jóváhagyása reményében még az 1872. év végén fölölátolni, illetőleg a mária-nosztrai fegyintézetbe beolvasztani. Ezen intézet megszüntetése az államra 12.491 frtnyi megtakarítást tesz lehetővé. A fölölátott fegyintézetnél alkalmazva volt tisztviselőkről is méltányosan gondoskodva van.

— Országgyűlés. Pest, jan 11. Két heti szünetelés után ma kezdte meg a képviselőház ujából működését. Az ülés legnagyobb részét az időközben beérkezett kérvények bemutatása vette igénybe. Három interpellatio is volt. Orbán Balázs a székelvöl-dön behozott váomok, Mádarász József a németnyelv hivatalos használata és Csernátany Lajos az iránt interpellálta a kormányt, szándékozik-e a választási törvényjavaslatot kellő időben a ház elé terjesztetni; mire a miniszterelnök az interpelláló teljes megelégedésére válaszolt. Ezután a tárgyalási sorrend állapított meg. E szerint mindenekelőtt Lónyay Menyhért gróf határozati javaslata fog tárgyalatni a zár-számadások megvizsgálására vonatkozóla ezután következnek a függőben maradó honvédelmi törvényjavaslat s a telepítvényesekről szóló törvényjavaslat függőben maradt szakaszai s ezután a költségvetés.

— Bereczk város nevében Gábor Imre polgármester, Finta Mózes tanácsos, Farkas Ignác főjegyző és Kovács Antal képviselő hivatalos nyilatkozatot küldöttek be szerkesztőségünkhez, melyben a „Magyar Polgár” ez évi első számában, Bereczk város tiszthatalosi szervezéséről és Lázár Mihály főispánról megjelent gunyos közleményt megvetéssel visszautasítják.

— A székelvöl telepítvény az osztályok elődoból alakult központi bizottság ülést tartván, a székelvöl telepítvény kérdését végleg megoldotta.

Eötvös Károlynak azon javaslata fogadtatott el, hogy azon telepítvényekre nézve, melyek örök időre jutottak a telepítvényesek kezére, vagy a melyeknél az évi szolgálmanyok változás alá nem eshettek, két kategória állítottatott fel.

Az elsőbe azok vétettek, melyek a telepítvényi külsőség tőrfogatot okmányilag igazolni képesek. Az ilyenek mind a belsőséget, mind a külsőséget egészben megválthatják.

A második kategóriába azok vétettek, melyeknél a külsőség tőrfogata okmányilag nem igazolható. Ezek is megválthatják mind a külsőséget, mind

— Ah, mondá nagynéném, s milyennek találta őket? minő benyomást tettek önre?

— Kedves rokonom, felelé Erneszt, megvallo-m e kérdés kissé zavarba hoz. Én nem bírok oly mély belátással, hogy az embereket első látásra meg ítélhessem. Úgy tetszett, hogy Condat ur, igen tartzkodó hallgatag s mintha valamely nehéz próbáltatás; sulya alatt állana; ez egyéni nézetem, bizonyost még nem mondhatok. Mi leányát M á r t h á t illeti alig mondhatom, hogy csak hangját is hallottam. Mindent mit rolla tudok, hogy szelid, komoly külsővel bír. Egyet azonban észre vettem, mi azt mutatja, hogy érzékeny szíve van: a tél sanyaruságáról levén szó és Iressol ur egy szomszéd család nyomorát irván le, könynyekkel teltek meg szemei ennek hallására.

— Nagypapa, szakítá őt félbe a mindig bohoakodó Albert, ez a Mari azt mondja, hogy a krodilok sirni is szoktak. Igaz-e ez kedves nagypapa?

— Hogyan, kiáltám elképpedve, én azt mondtam?...

Kitelik tőled, mondá nagynéném szigoruan, téged semmi meg nem hat, semmi fel nem indit.

Lehangoltan, meglepetve, nem volt aynyi erőm, hogy kinyilvánítsam miszerént még fel sem nyitám ajkaim, s Presle ur, miután bámulva réam tekintett s így szóla. mintegy hozzám intözve szavait:

Bár alig vala módom láthatni a báró vendégeit, ez kárpótlásul annál többet beszéltem róluk. Oly melegen és meggyőzőleg dicsérte őket, hogy valóban meghatott.

Ezzel elváltunk, egész az ebéd idejéig. Presle ur a báró viszontlátogatását a vas hámorban fogadá. Ez nem igen tetszett nagynénémnek ki azt reménylette, hogy Iressol ur, a kastélyba fog jönni.

(Folyt. köv.)

„KELET” TÁRCZÁJA.

Mártha és Mária.

Regény.

Irta Aubray M.

II.

(Folytatás.)

Felkeresi a betegek nyoszolyáit, oktatja a kis gyermekeket, kiosztja az Iressol által bőkezűen reá bizott alamizsnákat, s minden feltűnni-akadás nélkül tesz jót másokkal.

Mialatt e társalgás folyt körültem, gondolkodni kezdtem s vissza-emlékeztem, hogy már két három ízben láttam e jó s kedves fiatal leányt, ki a beszélgetés tárgyát képezé. E nagyon futólagos találkozások, kellemes benyomást tettek volt lelkemre, de a perczig nem tudám, hogy azon csinos ismeretlen nő, ki nekem annyira megtetszett, épen Condat kisasszony. Öröömöm telt benne, ha melletttem elhaladtott, ha láthatám gondolkodó arcát, búskomoly vonásait, könnyed járását és szelid tekintetét; úgy találtam, hogy szebbé, élénkebbé teszi a tájat, hogy disze, ékessége a völgynek, de soha nem gondoltam reá, kiléte fölöl tudakozódni.

Miért is? száz közül is felismertem volna, s nem éreztem szükségét, nevet adni neki. Különben is nem igen tartottam meg emlékemben a neveket, miután nem voltam reájok kíváncsi. Még legközelebbi szomszédainkái is, ismeretlenek voltak előttem. Denever asszony majerosai közül egyiket öltözkéről, mást lovai színéről ismertem fel és mig Irén jól

a belsőséget, azonban a válságösszeg fejében a külsőség egy részét tartoznak a telepítő községeknek vagy egyházaknak visszabocsátani. És pedig ott, hol az évi szolgáltatás készpénzfizetésből, vagy vegyesen készpénzből, és természetbeni szolgáltatmányokból áll, a külsőség felét, a hol pedig csak természetbeni szolgáltatmányból áll, ott egy harmadát tartoznak visszabocsátani.

Ezen megoldási módozatban megnyugodott a központi bizottság, mert ekként a telepítő községek existenciáját is biztosítva látta, másrészt minden eddigi hiri megerősít bennünket abbéli véleményünkben, hogy a tiszavidéki vaspálya a magyar kormány részéről arra van kizemelve, hogy a félig tönkre jutott keleti vasutat ismét lábra segítse. Értesüléseink szerint a kormány — mint a magyar államvasutak tulajdonosa — a keleti vasut részvényeseinek 250,000 frtnyi járulékot szándékozik adni az évi kamatbiztosítás mellé sajátjából, és viszont a tiszavidéki vaspályától hasonló összeget igényelne csereérték gyanánt a magyar államvasutal és a magyar keleti vasutal való egyesítéséért. Mi semmiesetre nem hisszük, hogy a tiszavidéki vaspálya soknak tartaná a 250,000 forintot évenként azon előny fejében, melyet előrne, ha egy csapásra egy, az osztrák államvaspályától teljesen független és Magyarországot az oláh határtól majdnem az osztrák határig egészen átszelő kivitelű vonallá válhatik, — de másrészt ép úgy meg vagyunk győződve arról, hogy e kombináció a magyar keleti vasut ügyén édes keveset lendítené.

— A magyar keleti vasut és a tiszavidéki vaspálya ügyéről a „N. Fr. Pr.” a következőket közli: Az alkudozásokról hozzánk érkezett értesítések existenciáját is biztosítva látta, másrészt minden eddigi hiri megerősít bennünket abbéli véleményünkben, hogy a tiszavidéki vaspálya a magyar kormány részéről arra van kizemelve, hogy a félig tönkre jutott keleti vasutat ismét lábra segítse. Értesüléseink szerint a kormány — mint a magyar államvasutak tulajdonosa — a keleti vasut részvényeseinek 250,000 frtnyi járulékot szándékozik adni az évi kamatbiztosítás mellé sajátjából, és viszont a tiszavidéki vaspályától hasonló összeget igényelne csereérték gyanánt a magyar államvasutal és a magyar keleti vasutal való egyesítéséért. Mi semmiesetre nem hisszük, hogy a tiszavidéki vaspálya soknak tartaná a 250,000 forintot évenként azon előny fejében, melyet előrne, ha egy csapásra egy, az osztrák államvaspályától teljesen független és Magyarországot az oláh határtól majdnem az osztrák határig egészen átszelő kivitelű vonallá válhatik, — de másrészt ép úgy meg vagyunk győződve arról, hogy e kombináció a magyar keleti vasut ügyén édes keveset lendítené.

III. Napoleon †

1831. aug. 7-én Hortenzia és Lajos fia Schweiczbazsól utilevelekkel, melyekben Hortenziának arenenbergi hercegnő cím volt adva, elutaztak Angliából, Arenenbergbe érkeztek ugyanazon hó közepén. Ekkor kezdődött tulajdonképp a lázas mozgalom, fellobogott remények és hosszas csatavesztés ideje, melyben a bár nem is organizált állapotban, de még mindig fennállott s a francia hadsereg és nép egy része rokonszenveiben gyökerezett Bonaparte-párti titkos összeköttetések, röpiratok, összeesküvések és felkelések, ha nem egyébre vezethettek is, legalább annyiban használtak Bonaparte Lajosnak, hogy ennek neve később a köztársasági elnök választásakor, a franciák előtt majdnem ismeretesebb volt, mintsem az új Cavaignac maga.

Mult az idő. Franciaország nem látszott boldognak. 1832-ik évi június 5-én és 6-án Lamarque tábornok temetése után, Páris utcáin harcoltak. 1834. évi ápril 9 — 13-ik napján pedig Lyon városa, azon kamarahatározat folytán, mely által a titkos egyesületek felfüggesztettek, rettenetes dúlás és küzdelem színhelye volt. Ugyanazon hó 13-án Luvelliben katonai lázadást kellett elnyomni. Az érintett lyoni mozgalom hírére Párisban feltámadt a republikánus párt, mely a Transonain-utcán vészelt el. — 1835. évi február 6-án kezdődött az ugynevezett aprilper, mely a lyoni, párisi, marseillei st. etiennei sat. felkeléseket egy nagy vádba foglalta s az üldözés módja miatt, csak a népnek az üldözöttek iránti sympathiáját nevelte. A Lajos Filöp személyére irányzott merényletek majdnem halmozva szaporodtak. Bonaparte Lajos és pártosai a juliusi dynastiát mármár bukottnak vélték. A herceg a baden-badei fürdőket gyakrabban látogatván, ugyanott Vaudrey ezredet, a Strassburgban állomásozótt 4-ik tüzezőrezd parancsnokát, maga részére megnyerte. Szándékában állott Strassburgban kezdeni, Strassburg megnyerése után pedig lelkesítő felhívással, az egész országot magával Páris felé ragadni. Páris kapui előtt — úgy vélte Lajos Napoleon — ő elene a juliusi kormány részéről csak igen késes hadsereg állíthatatik ki, a külvárosok pedig részére felkelnek. s Lajos Filöp ingadozó ezredei két tűz közé szorulnak. Azután a francia nemzet, ósválasztások mellett, összehívandó lett volna, népfelsége erejével a legjobbikra s legvitézibekre szavazni. Természetesen Lajos Napoleon a győztes, ön maga lett volna azon legjobbik és legvitézibbik. — A legelső kísérlet, midőn Lajos Napoleon a strassburgi őrsereg megnyerése végett alattomosan odajött, az általa megkezdett bonaparte-érzelmű tisztektől még időelőlttinek jelentetvén ki, abban maradt. Lajos Napoleon levett kedélylyel tért vissza Arenenbergbe édes anyjához, kinek tudta nélkül történtek mindezek. Nem hiányoztak tanácsadók, sürgetők, kiknek szerencséje a herceg előmenetelétől függött. Többféle leveleket irt, de ezek a kormány kezébe kerültek. Thiers miniszternek küldetvén be, ez ravaszul úgy szinlette, mintha a dologról értesítve nem volna s az elvakultat játékot üzni hagyá. 1836. oct. 28-án Lajos Napoleon újonnan Strassburgba jött, miután Freiburgban (Badenben) több avatott magas személyre három napig hiába várt volna. Strassburgban barátjánál, Persigny urnál, ki a merénnyt már három hónap óta igazgatta, 29-én érkezett az összeköttetésekkel.

A tanácskozások eredménye azon elhatározás lón, hogy a már egyetértésben volt mérnököstályról kérdés úgy sem forogván fenn, a 3. és 4-ik tüzezőrezdek megnyerése után a Finkmatt-kaszárnyában tanyázó 46. gyalogezred megnyerése végett ugyanazon laktanya, utközben pedig a város legfontosabb középületei elfoglaltassanak. Egy másik tervtől, mely szerint a fegyvertárból, melynek kulesai Vaudrey kezeinél valának, ágyuk lettek volna kiveendő s a gyalogezredet a várossal együtt engedelmességre kényszerítendők, maga Lajos Napoleon rettent vissza. A pártok eloszlottak, az Auszterlicz-féle kaszárnyához, a 4. tüzezőrezd tanyájához közelvő házban proclamatiók szerkesztettek a néphez, a francia hadsereghez s Strassburg lakósa ihoz. A proclamatiók alatt Napoleon neve állott. — October 30-án reggel 5 óra tájban a herceg két levelet irt édes anyjának, az egyik őt a terv jó sikeréről tudósítá, másik az ellenkezőről. Ezen leveleket adjutásának adá által. — Ugyanazon reggeli órában Vaudrey ezredes az auszterliczi kaszárnyában nagy riadalt trombitáltatván, a katonák közt megjelent Lajos Napoleon oly lelkesen fogadtatott, hogy örömeben már is győztesnek tartván magát, adjutásának az érintett jó hírrel béllélt levélnek elküldését meghagyta. De mindazon törekvés mellett is Laity, Duppenhoët, Gros, Parquin, Debruc, Querelles, de Scaller. Lombard és más tisztek, valamint a fenevezett pártosok is működtek és ámbár Choppin praefectusnak és Voirl tábornoknak fogságba tétele és a köztintezeteknek, ugymint a távirddának és a városi nyomdának elfoglalása jó előmenetel jetei valának, az egész merénylet mégis hajótörést szenvedett, még ugyanazon napon délután a Finkmatt-kaszárnya udvarában, hova Lajos Napoleon 400 emberrel benyomult és a megnyerendő 46-ik gyalogezrednek ablakokon lenézett embereihöz szólalt fel. A katonák az udvarba siettek és már is hallatszott a „vive l'empereur” midőn köztök rögtön azon hir terjedt el, hogy a herceg csak ámitó és Vaudrey ezredesnek a nagy nével hamisan visszafől rokona. Ekkor az ott termett Tailandier ezredesnek könnyen sikerült a 46-ik ezred bizalmatlanná lett embereit arra bírni, hogy a lázítókat szuronysegezve hajtsák ki. Most a nagy zajra az utcáról a tanya udvarára berohantak a Lajos Napoleon pártján állott 4-ik ezredbeli tüzezők és kemény harcra vevet. Lajos Napoleon legyőzve, még megmenekülhetett volna, két pártosa ajánlkozván neki karddal utat törni; s ő vonakodott és fogságba vitetett. A 3-ik tüzezőrezd, a herceg esetéről értesítve, az utcán oszlott el s ennek példájára a méinököstály is. Lajos Napoleon iránt magok a strassburgi polgároknak kedvező vélemény nem volt; igen természetesen, mert a nép előkészítése és megnyerése végett semmi ügyös lépés nem tétetvén. a meglepett lakosság alig tudta, mit tartson az egész dologról.

A Lajos Napoleon mint fogoly elleni eljárás kérdése a francia kormánynak nem volt kellemetes. A pairek udvara, mint törvényszék, biztos nem vala. A pairek közül többen, kik a császársággal összefüggésben voltak s ha nem is viseltettek különös hajlammal a herceg iránt, a bíraskodás erkölcsi lehetlenséget, mégis érezték, előre kijelentették, hogy a bíraskodásban nem részesülnek. — Másrészt a jury, ezen a juliusi dynastiát gyűlölő népbírórság előtt a „nem bűnös” vala lehetséges. — A miniszteri tanács határozata lón, hogy Lajos Napoleon, bűntársaitól elválasztva Amerikába küldessék számkivetésbe. 1836. november 21-én „Andromeda” hajón Lorientből indulva 1837-iki mártius kezdetén New-York-nál szállt ki az újvilág partjára. Bűntársai, nevezetesen Vaudrey, Parquin, Debruc, Laity, Querelles, Gricourt és Gironne, 1837. január 6-án a strassburgi juri előtt megjelenvén ugyanazon hó 8-án mint „nem bűnösök” mentettek fel, a hallgatóság nagy öröme ugyan, de a miniszteriumnak nagy zavarodására. Ez eset következtében jött létre az ugynevezett „Disjunctio-törvényjavaslat”, melyet a miniszterium, 1837. márt. 6-án a kamarában előterjesztett, s mely szerint akkor, mikor valamely bűn közösen a hadsereg tagjai és a polgári osztályból valók által követtetett el, az elsőbbség a haditörvényszék, az utóbbiak pedig a jury elébe állítandók; mely törvényjavaslatot azonban a kamara többsége megbuktatott.

1837. évi őszén Lajos Napoleon levelet vévén haldokló anyjától, hozzá sietett. Sikerült neki megismerés nélkül Arenenbergbe érni kevés idővel anyjának oct. 5-én bekövetkezett halála előtt. Schweiczbah jelenlétét a fr. batár szomszédságában, a francia kormány rossz szemmel nézte. A miniszterium azt hívé, hogy Lajos Napoleon Angliába térend vissza. Nem sokkal később ugyanazon évi augusztus hóban a sweiczi franczi, követ, kormányának nevében Bonaparte Lajos Napoleonnak, Schweitz határából kiutasítását követelte. Schweitz ez ellen ünnepélyesen tiltakozott, sőt a thurgani nagy tanács Bonaparte Lajos Napoleon thurgani polgárnak jelentette ki. Erre 25,000 francia katona indított a határszélre. Most Lajos Napoleon, kötelességét Schweitz irányában megérté, kijelenté, hogy szabad akarattal elhagyja Schweiczt, melyet háboruba keverni nem akar, ennek komoly protestációi és a nagytanács határozatai által elegendőképen be lévén bizonyítva, hogy méltóságát és jogait fenn tudja tartani. — 1838. okt. 24-én Lajos Napoleon Londonba ért, hol az aristokratia által nagy szíven fogadtott, és idejét az „Idées Napoleoniennes” szerkesztésére fordította.

tott, és idejét az „Idées Napoleoniennes” szerkesztésére fordította.

(Folyt. köv.)

A képv. ház pénzügyi bizottságának jelentése.

(Folytatás.)

A mig rendes kiadásaink minden ága évről évre emelkedett egyfelől, és másrészt beruházásokra, melyeknek direct gyümölcsözősége előre láthatólag azonnal be nem következhetik, és vasuti építkezésekre és előlegekre, melyeknek közel időben kamatozására és visszatérítésére számítani nem lehetett, oly nagy összegek fordítatnak kölcsöntőkekből, és így bizossággal várhattuk azt, hogy a legközelebbi évek terhei mindinkább szaporodni fognak, kevés történt arra, hogy a közjövödelmek a természetes évenkénti emelkedésen fölül fokozottabb mérvben folyjanak be az állampénztárba.

Az állam jószágok és erdők jövedelmének emelésére gond és nagy összegek fordítatnak kétségtelenül és azon örvendetes haladást, és azon szép eredményeket, melyek e téren mutatkoznak, ki kell emelni, de egyes kisebb jelentőségű változtatásokon kívül az adótörvények és szabályok gyökeres módosításának munkája még eddig csak előmunkálatok, előtanulmányok és javaslatokkal van kezdeményezve.

Az adóreform a mellett, hogy az adóterhek igazságosabb, egyenlőbb felosztását, az égető hiányok orvoslását a főnálló félétségek megszüntetését és az aránytalanságok kevesbitését fogja egyik főfeladatának tekinteni, de másrészt az államjövödelmek fokozását is fogja eredményezni mindenestire.

Ezekből folyik, hogy államháztartásunk jelen pénzügyi bajainak okai két forrásra vezethetők vissza, kiadásaink évről-évre azon mértékben sőt az előirányzatokban azon fölül engedtek emelkedni, a mely irányban a jövedelmek emelkedtek, a másik hogy a beruházások terén rohamos haladással igyekeztünk pótolni némely irányban a hiányokat: nem szenved kétséget, hogy az 1868. és 1869. évek kedvező eredményeinek nagy részük van abban, hogy a kiadások oly nagy összegekkel szaporodnak.

És a mellett, hogy négy éven ha ez irányban haladtunk az adóreformok munkájának tetteleg megindításához nem jutottunk el, a bajok ezen forrásainak orvoslása fogja a baj megszüntetésére is a biztosítékot nyújtani.

Az államélet fejlődését békóba venni nem lehet, az államszevetnek ép úgy mint más organizmusnak, természetes fejlődését visszatartani nem lehet, nem is szabad. Az államkiadások is egyik másik irányban növekedni fognak kétségtelenül ezután is, kell hogy bizonyos értékig növekedjenek, ha a haladással az államéletet magát elzárni nem akarjuk.

Közmívelődési és közgazdasági érdekeink fejlesztése több kiadást igényel kétségtelenül, de ép azért, mert ezen irányban a költségek előfognak állani, sőt lehetővé kell tenni, hogy azokra az ország az államháztartási egyensúlyának megzavarása nélkül minél többet áldozhasson, és mintán a már elvállalt terhek a kiadások más ágazatai nagy igényeket fognak ezután is támasztani: ott a hol lehet főleg az adminisztratív kiadásoknál szűkebbre kell szorítani az évi szükségletet egyfelől nagyobb takarékos sággal, nagyobb szigorúsággal kezelni az előirányzat megállapítását, és a beruházások terén most már az első égető szükség igényei kielégítve lévén, óvatosabban szabad már csak előrehaladni és egyelőre csak a legszükségesebb és közvetlenül gyümölcsöző befektetésekre szorítkozni, a beruházások terén sem lehet bosszútlanul átlépni bizonyos határokat, ezeket az ország anyagi ereje szabja meg.

Fokozatosabb fejlesztést, óvatosabb előrehaladást követel az ország pénzügyi helyzete a költségek ezen ágazatában is; másfelől azonban az adóreform nagy munkájáról mielőbbi foganatba vétele által az adóterhek igazságos felosztása, egyenlősítése mellett az állam folyó jövedelmeinek fokozására kell törekedni, és így helyreállítani az államháztartásban az egyensúlyt. A bevételi források fokozatos természetű emelkedése nagyon örvendetes 1868-ik évtől fogva, és mégis a rendes jövedelmeken természetes emelkedése egymaga ma már nem elég kiadásaink fedezésére, mert kiadásaink annyira emelkedtek, hogy államjövödelmeinknek fokozása nélkül a hiánynak költségvetésünkben kiküszöbölése nem fog megtörténhetni.

Ép ezért már ezen szempontnál fogva is kénytelen a bizottság ismételve hangsúlyozni, hogy az adóreformok mielőbbi megkezdése immár halaszthatatlan.

E nélkül nem képzelheti államháztartásunk rendezése; lehetetlenné válik, hogy egy biztos rendszer, helyes, a közgazdasági tekintetek számbevételével haladó pénzügyi politika vezette léptéinket adóreform nélkül; ilyen pénzügyi politika állandósítása nem is képzelhető. Azon mélyenható nagy befolyásnál fogva, melyet az adótörvények az ország összes köz- és magánviszonyaira, a földmívelés, ipar és kereskedés érdekeire, az értékre magára, magán- és közhitelre, az összes anyagi érdekekre gyakorolnak mind ezen érdekek, melyek az államfejlődésének életfeltételei sürgetőleg követelik a végleges állandó adórendszer megállapítását.

(Folyt. köv.)

BELFÖLD.

Szászváros, 1873. jan. 7.

Tisztelt szerkesztő ur!

Méltóztassék jelen nyilatkozatomat, több szászvárosi magyar polgár nevében beküldött és becses lapj. idei 3-ik számában megjelent cikkre válaszul kiadni.

Azt mondják ama cikkből: a magyar polgárok azon szomorú helyzetbe jutottak, hogy a szász universitás gyűlése küldött egyik képviselőjűk a felirathoz foglalt 12 pontokat elfogadta, a képviselő abbéli eljárását rosszsalják, és a nagy közönség előtt tiltakoznak, mintha ő a 12 pont aláírása által saját meggyőződésüknek és hazafiasságuknak akart volna kifejezést adni, ezen kérdést is felvetve: mi vezette őt e hazafiatlanságra? számoljon erről az ő lelke!

Polgártársaim közrebocsátott ezen bizalmatlansági nyilatkozatát irányomban el nem hallgathatom, bár ártatlannak tartom magamat ezen ügyben.

Mig azonban nyilatkozatomat megírtam, szükséges egy kissé a dolgot felvilágosítani, hogy azt, mit cikkirők ignorálni látszanak, tudhassák tisztán e becses lap olvasói, nehogy általuk is amugy könnyedén eltévedjenek, még pedig oly bízosságon, hogy hazafiatlan voltam!

Cikkirő nem olvasta figyelemmel az universitás által a miniszterhez intézett feliratot a királyföldi szervezést illetőleg, a többi aláírók pedig hiszem, hogy csak futólagosan olvasták; méltóztassanak nem csak futólagosan olvasni a feliratot, hanem kissé tanulmányozni, mielőtt azt a nagy közönség előtt kihirdetnék, hogy a szász nemzet különleges politikai állást, azaz különleges municipális törvényt k-p az ország hatóságaitól, mi önöknek oly rosszul esik, és fáj, mert azt hiszik, hogy ez által anyagi fejlődésünk és nemzeti szabadságunk a szász urak kényuralma alatt fog nyögni.

Alig hiszem, hogy a ki tökéletes egységes Magyarországot óhajt, szeresse azon különleges állást, melyet politikai és oeconomicai tekintetben a szász nemzet a Királyföld különleges rendezése által nyerhet — milliók örültek volna egy olyan köztörvénynek, mely a Királyföldet például 3 megyére — főispánok alatt — szabta volna; de hogy az nem így történt annak nem az universitási képviselők az okai.

Méltóztassanak az universitási feliratot jól átolvasni, mindjárt, a hízegő sorokból látható, hogy mi módon jut a szász nemzet, a mint mondani szokták, külön kolbászhoz, és méltóztassanak, azon mint önök mondják ominosus feliratot jól átolvasni, mert abban több helyen a szász nemzet arról biztosítva, hogy különlegesen szervezheti magát. 1871-ben készített az universitás különleges municipális törvényjavaslatot, mert ezt az országgyűlési 1868. törvény rendelte meg; 3 efféle törvényjavaslatot küldött fel az universitás a miniszteriumhoz; — az ország megyéi szervezve vannak, de a Királyföld még ma sincsen.

Cikkirő, ugy látom, nem tudja azon körülményt — ámbár a miniszteriummal van három rendbeli törvényjavaslat — hogy 1872-ik év június havában jött egy ministeri leirat, mely azt rendeli, hogy a közelebbi universitás adjon még törvényjavaslatot (gutachten *) a Királyföld rendezését illetőleg. Ezen rendelet a követi körben, melynek a román ajkúknak kívül minden képviselő tagja jelen vala — felolvastatott, ezen körben arról folyt szó, hogy törvényjavaslatot terjeszszzen fel az universitás; de egyik képviselő azon indítványára, miszerint jobb lesz inkább feliratot készíteni, mint törvényjavaslatot, határozottan a mellett emeltem szót, hogy törvényjavaslatot terjeszünk fel, mert azt hiszem, hogy egy, a királyföldi viszonyokhoz idomított törvényjavaslat az országgyűlésen könnyebben keresztül megy, mintha egy felirat küldetnék fel, melynek alapján maga a miniszter kell, hogy törvényjavaslatot készítsen, és a ház elé terjesszen; nem győzhettém ajánlatommal, mert a kör meghatározta egyhangulag, hogy felirat küldessék fel a miniszterhez — ezen felirati javaslat felolvastatott a decz. 16-iki ülésben és szóról szóra elfogadtatott. Ezen felirathban van 12 pont, mely pontok alapján kéri az universitás a miniszter 6 nmítgát, hogy készítessék a municipális törvényjavaslat.

Ha már a cikkirő azért mert a szász nemzet különleges municipális törvényhez fog jutni, az országos 68 ki törvényt, magát az országgyűlést, mely azt hozta, a miniszter, ki 1872-ik év június havában az universitást felszólította még egy javaslat felterjesztésére, és a szász nemzeti universitást miért engedett a törvénynek és ministeri rendeletnek, és feliratot határozott felterjesztetni, ha mindezen tényezőket, mondom cikkirő hazafiatlanoknak állítaná, még azon esetben sem lenne alkalmazható reám a hazafiatlanság címe, mert én semmiként nem akartam, hogy feliratot terjesszünk fel, hanem törvényjavaslatot, és azon kifejezés, hogy én a 12 pontot aláírtam, csak ráfogás és soha be nem bizonyítható állítás; igen balul valának informálva cikkirők az egész ügyben, a 12 pontot, tulajdonképpen a feliratot maga az universitás írta alá, és terjesztette fel.

(Folyt. köv.)

Tehát nem törvényjavaslatot, hanem véleményyt.
Szerk.

Külföldi szemle.

Ó-katolikus gyűlés volt f. hó 6-án An-sig városában Csehországban. E gyűlésben, melyben több mint 400 ember vett részt következő határozási javaslatok fogadtattak el:

I. 1873. jan. 6-án északi Csehországból An-sigba összehívták ó-katolikusok elvtársaiknak ismerik el azokat, kik a csatlakozhatlanság állam-ellenes tanát és a pápa teljhatalmát elvetik, és a reformok létesítése után a régi keresztény egyházata magára eredeti tisztaságában és egységében helyreállítani iparkodnak. II. Törekvéseik első céljálul tűzik az egyház község és synodus visszaállítását, melyekben a világiak ismét vissza nyerjék annak alkotmányos jogát, hogy tényleges részt vegyenek az egyházközégi ügyek igazgatásában, valamint a fegyelem és cultus szabályozásában.

III. Az összegyűlték kijelentik, hogy feltétlenül szükségessé tartják a következő reformokat és pedig:

- A közigazgatás terén:
1. A lelkészek és a helyi egyházi előjáráság választása a község által;
2. Mindenféle stolidij megszüntetése;
3. Lelkészek alkalmazása megállapított fizetés mellett.

B) A fegyelem terén:

1. A ceelibatus megszüntetése.
2. A fül-gyónás megszüntetése.
3. A kötelező polgári házasság behozatala.

C) A kultusz terén:

1. Az isteni tisztelgés, valamint minden egyházi funkcionál a méltóság, teljes egyszerűség behozatala, ugyintén szegénynek és gazdagnak egyenlővé tétele ily funkcionál.
2. Mindezeknél az anyanyelv használata.

IV. E célok elérésére az egybegyűlték következő eszközöket vesznek igénybe;

1. Ó-katolikus egyesületek alakítása (politikai kath. egyletek).
2. Egy polit. katolikus egylet kiküldése az ó-katolikusok érdekeinek megvédése végett Észak-csehországban.

3. A fennálló ó-kath. lapok egyikének egyleti lappá változtatása és támogatása lehető terjesztés és egyleti hírek közlése által.

4. Kérvényezés a birodalmi tanácshoz az ó-katolikusok érdekeinek és jogának megvédése végett.

Mindezen pontozatok lelkesedéssel és egyhanglag fogadtattak el.

Egy ehez sokban hasonló kath. gyűlés volt külföldön is, Ronnban, f. hó 5-én és hatalmas elhatározással szolgált egy az előtt kevéssel ugyane városban tartott gyűlés ellen, melyből a pápa decz. 23-iki allocutiójára bizalmi sürgöny intéztetett. Antonei bibornokhoz a pápával való közlése végett. — A jan. 5-én tartott gyűlésből, melyben több mint 2000 ember vett részt, Vilmos császárhoz követhető felirat intéztetett.

„Néhány nap előtt Bonban alakított vándor-gyűlés három rajna-vidéki nemes ember által aláírt francia sürgönyt fogadott és küldött el, melyben a pápa ő szentségének decz. 23-án tartott allocutiójáért köszönet mondatik, mely allocutióban azonban a németbirodalom kormányza a legsúlyosabb ócsárlásokkal halmozottak el.

Az alólírott, minden felekezeti honi polgárok hazafiai érzelmeikben ezen eljárás által a legfájdalmasabban érintve, becsületi kötelességüknek tartják felséged iránti hűségüknek és a német haza iránti szeretetüknek nyilvánosan kifejezést adni.

Mi jól tudjuk, hogy felséged kormányától semmi sem áll távolabb, mint egy elismert egyház üldözése, hogy az új törvényeknek nincs más céljuk, mint az egyházi tulkapások leszorítása, melyek az állam hatáskörében és a polgárok alkotmányos vallásszabadságában felszínre kaptak. Mi kívánjuk és reméljük, hogy felséged kormányja tovább fog haladni ez uton és nyugodt erővel minden szükségést megteendő a cél elérésére.

Magyar színészet.

(N.— r.) Vasárnap jan. 12. Szigligeti „Nagy apó”-ja, ered. népszínmű 3 felv. zenéjét szerz. Bog-nár Ignátz.

Mulattató s a végén előnyösen értékesítő mű; ennek köszönheti, hogy a közönség kedvence vasárnapi darabjai közé tartozik. Egyéb tekintetben azonban nagy igényekkel nem léphet föl. Cselekvénye szerfelett lassu mintegy erőszakosan tovább vonzolt. A dramaturgiákba legavatlanabb is érzi, például, hogy az első felvonás egy a végzett egészet rejt magában. Mi készíti tehát a cselekvő egyéneket, hogy a cél messzebbre téve, oly akadályokat keressenek, melyek voltaképpen nem is akadályok mert a végén minden küzdelem nélkül, önként engedtek. Mi készíti, ha nem az expositio hiányossága. S hogy ez helyre hozassék, minden nagyobb fontosság nélkül átnyulik a bevezetés a második felvonásba: nagy kapu kicsi városnak. Fájdalom ez az újabb műveknek legnagyobb betegsége! Kőrüljárják a tárgyat, de nem merik, nem tudják megragadni. Egy kiindulási pont és erőteljes előhaladás helyett, zökkenősek székert, mintegy bevalott a mekfutott pályára jelentéktelenséget, újabb meg újabb kiindulá-

sok, erőtlén készülődések. Szóval: egységtelenség. A leggyarlóbb kicsinyeskedést pedig azon nyilvánvaló gondolat, mely az életből kikapott egyes alakokért keres magának drámai formát, s nem a már meglévő eszmének keres megfelelő képviselőket. Megfordított fejlődési processus. Egyébiránt egy-két teljesen jellemzett alakból és gondolai kidolgozott jellemből felismerszik, ha nem is a dráma művésze, de a dráma mestere.

Szentgyörgyi a gyámolatlan, jó öreg Peterdi nagy apót jól játszta. Sikeresen működtek Dékány Róza (Rafaela) Medgyasszai Ilka (Zsuzsi) Mátrai (Utasi) Németyi Giza (madame Jolie) Kendi (Violin) Szilágyi (mendikáns) Osváth (Jakob, inas) stb. stb.; jelkedtek majd mindnyájan. Mátrának ablakon kiugrása balul történt. Vagy kevesebb merészséget vagy több elővigyázatot ajánljunk.

Végül a műzés külső idomítása céljából felkérjük a városi rendőrség illető küldöttjeit, hogy a nagyérdemű karzati közönség erős közvetlenségére több csitító figyelemmel legyen.

Közönség nagy számmal volt jelen.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, jan. 13. 1873.

Udvari vadászat. Ő felsége e hó 3-án reggeli fél öt órakor Hohenlohe és Lobkovitz hgek, Wrba, Grüne és Uexkül grófok, Wenckheim, Walterskirchen, Leneisen és Kraus bárók kíséretében Mürstegbe (Neuberg mellett) rándult, s ott még az nap szarvas vadászatot rendezett, mit 4-én egy második követett. Mindkét napon s legkedvezőbb időjárás mellett a legszebb eredménnyel tért meg a társaság s mintegy 50 szarvas ejtetett el. Ő felsége ez alkalommal is kitűnő lövőnek bizonyítja be magát. A társaság 5-én tért vissza Bécsbe.

— B. Huszár Sándor május havától kezdve, mint mikor a színházi év letelik, az intendanságról lemondván a színházi választmány tagjainak többségében kétség merült fel a jövőre nézve a finansziális kérdést illetőleg, s azért szombat délután tartott gyűlésben a választmány többsége heves vita után kimondotta, miként az intendatúrát, jóllehet a próba év szépen sikerült, s a felmerült kétség semmivel sem indokolható, megszünteti, s a jövő évben a színházat igazgatónak adja ki. Ily állásában a doognak, szeretnők tudni, vajjon a ruhatár miért szereztetett meg annyi ezereken, a könyvtár miért rendeztetett be, s miért tetteit: M.—Vásárhelyt oly nagy költségek, csak azért, hogy azok egy nyereszkes vállalkozó zsebeibe kerüljenek. Vajjon koronás királyunk azért látta el színházunkat subventiövel, hogy ez egy éhbetetlen igazgatónak zsebeibe folyon. Elvárjuk Br. Huszár Sándor urnak eddig tanusított öntelen hazafiságától, miszerint nemzeti színtünyünk megmentése érdekében, beadott lemondását visszavonja, s kinyilatkoztatja, miként az intendanságot a jövő színházi évben is folytatni fogja.

— A korcsolyázó-egyletnek tegnap megint szép napja volt s a sétatéri tő elkorlatolt terén belül az egylet számos férfi és nő jelvényes tagjain kívül, mások is vettek részt a sikamlós mulatságban, melynek érdekét a katonai zenekar kitűnő tánczdarabok játsszásával nevelte. A tő különben a délutáni órákban is ólénk érdeklődésnek volt színhelye.

— A tornaesarnokban a tornázás pár napra, addig t. i. míg a torna-terem fedélzete belülről még egy deszkázattal ellátatik — meg lett szüntetve.

— A szamosújvári orsz. fegyintézetnél rendszerezett 2 ik tanítói állomásra, melyet 600 frt évi fizetés és 120 frt évi lakbér-átalány van összeköve, február 20-ig terjedő határidővel pályázat van hirdetve.

— A „Magyar Polgár” zokon veszi, hogy a helybeli lapok nem emlékeztek meg a „Jónás Lapja”-ról. De ugyan hát minek tettük volna, mikor ő példás szerénységgel minden számában kürtöli világraszóló kitűnő voltát s az óriási hódításokat, melyeket e kalandárium forma „néplap” tesz a közönség azon rétegeiben is, melyek talán még olvasni sem tudnak. Különben is a „Kelet” szerkesztősége, mint ilyen, nem lehetett oly szerencsés, hogy egy mutatószámot látott volna e miraculumból s így csak halomlás után, ha szólhatott volna róla. Azt pedig nem merte tenni, nehogy igaztalan találon iránta lenni s még perteskodásnak tekintessék netalán kifejezett kételye amaz újság „néplap” volta iránt.

— K. Papp Miklóst a nemzetközi földrajzi társulat tiszteletbeli tagjává akarja megválasztani, azon kitűnő tudományos értékű fölfedezésnek elismerésül, mely a „Magyar Polgár” idei 9-ik számának hírharang feliratu rovatában olvasható s mely szerint „az álló hid Rigánál a Dunán keresztül tökéletesen készen van”. Ez bizony egy kissé merész poetica licentia, mely e szokat: „über den Dünem” a Dunával fordítja le.

— Petőfi szobra. Költőnk születésének 50-ik évfordulója alkalmából a „Vasárnapi Újság” ismertette rajzban és szövegben Izsónak azon szobormintázatát, melyet a Petőfi szoborbizottság felszólítása folytán készített. A mű érdekes, ugys mint szobrászi alkotás. Izsó sok tanulmányt fogott a feladat megoldásához. Legelőször is az arczbűségre és kife-

jezésére fordított nagy gondot, aztán pedig Petőfit, mint a szabadságharcz költőjét is föl akarta tűntetni. Személyesen is ösmerte Petőfit, s emlékező tehetségét szintén fölhasználta a legjobb arczképek mellett. Végre a költő elhunyt fiáról még életében vett mintát is segélyül vette a koponya megalkotásánál. Sok tanulmányfűt készített tehát, annál is inkább, mert, egy mellszobrot a múzeum számára rendelt meg a kormány. Ez igen művészileg is sikerült. Az álló szoborhoz készített többféle mintázata közül a műtört az tartják legszebbnek, melyet a Vas Újság bemutatott, s melyben hőtöljes felfogás nyilatkozik. A „Talpra magyar” költőjének alakja felhívó mozdultattal emeli magasra jobbát; baljában iratkepercs van, annak jelöl, hogy nem a kard, hanem a betű volt Petőfi fegyvere s költeményei azok a „rongyos”, de diadalmos vitézek, melyeket maga is megénekel egyik szép dalában; ezekkel szolgálja a szabadság ügyét és segít széttörni az igát a nép nyakán, a bilincset a nemzet lábain; im, a szobor lába alatt a széttört iga és békó hevernek s ő rájuk teszi lábát, mint Mihály angyal a sárkányra. S ez erőteljes, lelkes mozdulatok alakban mily egyszerűen, a legkisebb erőltettség nélkül. A test alsó része, a magyar czizmákba szorult láb, biztos, feszitlen állásával, a papírt tartó balkéz megfeszített, szoros, de természetes tartásával, a testre dobott köpeny, mely a mellett, hogy Petőfinél némileg történeti — így szokta akkoriban viselni — különösen művészi szempontból, mint összhangzatosb, lendületesb formákat engedő a testre szorult ruházatnál, mindaz a mily keresetlen, oly nemes és szabatos, s azonfelül a szobornak kellő tömörséget kölcsönöz s mindazáltal a test alakját is kitűnteti. A büszkén emelt, s kissé hátra vetett fej, nyílt ajkával, beszéző kifejezésével, s a gyönyörű kéz mutatják a forró, tettadás életet, mit a szoborba lehel a művész, a néző minden figyelmét az alak e felső részeire vonván.

— Dobokamegye Csáki-Gorbó nevű helyiségében egy kir. posta hivatal fog felállítatni, és ennek folytán a posta mesteri állomás betöltésére a pályázat kiirattott.

— A lipcsei „Illustr. Zeitung” legutóbbi száma Szilávy kormányelnök sikerült arczképét s rövid életrajzát közli.

— A poroszolt által szervezett strassburgi lyceum f. hó 6-án eszefelé leégett Seeger tanár is a lángok áldozata lön.

— Florenzben karácsony óján egy nevezetes olasz költő és hazafi halt meg; a 86 éves Pietro Giannoni, ki Mazzini barátja volt, mint számított, negyven évet töltte Párisban és Londonban, s „L'Esule” (száműzött) című költeménye az olasz irodalom legjelesebb termékei közé tartozik.

— Egy 42 éves 2 láb s 3 hüvelyknyi törpe ember érkezett városunkba. A látni akarók 20 krért megnézhetik a „Nemzeti Szálloda” című vendéglőben.

— Az őszi vetések jelenlegi állapotáról beérkezett jelentések a földművelés, ipar s kereskedelmi ministeriumban összeállítatván; az eredmény ez: Az erdélyi részekben a buzára nézve 48 jó, 100 közép, 33 rossz; a rozsra 52 jó, 100 közép, 30 rossz; a kétszemesre 45 jó, 71 közép, 30 rossz; a repcére 26 jó, 18 közép, 10 rossz. A beérkezett összes magyarországi jelentések közül a buzára 516 jó, 292 közép, 60 rossz; a rozsra 465 jó 282 közép, 64 rossz; a kétszemesre 318 jó, 182 közép, 42 rossz; a repcére 356 jó, 111 közép, 36 rossz. Az erdélyi részekben az őszi megelőző szárazság és szokatlan nagy számban mutatkozó egerek okoztak károkat, különben a kílátások eddigelé kielégíthetőnek mondatók.

— Pesten a legújabb kimutatás szerint 5064 ház van.

szerkesztő postája.

Sz. A. „K.—bányai polgár”nak. A köszönetnyilvánítás csak a „Nyiltér”ben adhatni, áttettük a kiadókhoz, kérjük felelte rendelkezni.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Jan. 11-én 5°, Metalliques 100 frt. 66.55. Kamat 66.25. Nemzeti kölcsön 100 frt. 70.95. 1860. Kölcsön 102.25. Bankrészvény 980. Hiteliutazási részvények 314.50. London 10 ft. st. 108.80. Ezüst 106.65. Cs. kir. arany. — Napoleondor 867½. Urbéri kötvények: Magyarországi 79.25. Temesi 78.—. Erdélyi 76.75. Horvátországi 77.—.

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Nyiltér.)*

Minden betegnek erő és egészség gyógy szer költség nélkül: Revalesciére Du Barry Londonból.

Egy betegség sem állhat ellent az izletes Revalesciére du Barrynak és a gyógyszer költség nélküli eltávolított minden gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mi-, agy-, nyakbánta-, lélekzés-, hólyag- s vesebajokat gümőkört, asztkort, asztkort, köhögést, emésztetlenséget, dugulást, hasmenést, álmatlanságot, gyengeséget, aranyerőt, vizkört, lázt, szédülést, véráramlatokat, fülzúgást, roszulást és bányást, még a terhesség alatt is, diabéteszt, melákort, elsoványodást, köszvényt, sápkört. Kivonat 73.000 tanúsítványból, oly esetekben melyek a gyógyszerekkel ellenállottak.

* E rovat alatt közölteték csupa a sajtóhatóság irában által felelőséget Szerk.

Ereainvill, (Seine Inferieure) 1863. nov. 27. Harmin ezhat év óta borzasztó szenvedtem ástmban (rúvid lólekzet) és minden éjjel négy-ötör fél kellett kelmem, hogy meg ne fulladjak. Minden gyógyszer siker nélkül maradt. Nyelez nap óta eszem du Barry Revalesciére-jét és csodálatosan jól érzem magamat, zavartalan álom és szabad lélekzessel, melyet már évek óta nélkülözök. Az égnek és önnök Igényen hála.

Büllet, lelkész. Baar (Niederrhein, France) 1861. jun. 4. A Revalesciére nálam csodásan hatott. Látszólag merült erőm visszatért, és új életet érzek, mint ifjugsomban. Étvágyom, melyet több év óta elvesztettem, visszatért és a terhes agynomást, mely 40 éven át kínozott, felhagyott. Újjászületve érzem magamat.

Ruff Dávid, földbírtokos.

58,782 sz. bizonyítvány. Soká szenvedtem étvágytalanságban és evés utáni hányásban. Az ön jeles Revalesciére-je megszűntet, és étvágyamat helyreállította. Meggyőződésem az ön Revalesciére-re-jének jeleségéről indit arra, hogy azt más szenvedőknek ajánljam.

Berger Károly.

62,914. sz. bizonyítvány.

Weskau, 1868. sept. 14. Minthogy éveken át idült aranyeres bajaim, májbetegségem és eldugulásom ellen hiába alkalmaztam minden orvosi segélyt, későbbesében az ön Revalesciére-jéhez folyamodtam. Nem adhatok elegendő hálát a jó Istennek és önnök ez értékes természetadományért, mely rám kiszámíthatlan jótét volt.

Steinmann Ferencz.

Táplálóból levén mint a hus, a Revalesciére felöltötte é gyermekeknek 50-szeres árát megtakarítja gyógyszerkeksben. Bádagszelencékben fél fontos 1.50, 1 fontos 2.50, 2 fontos 4.50, 5 fontos 10 frt, 12 frt 20 frt, 24 frt 36 frt., Revalesciére chokoládé por- és tábla alakban 12 csésze 1.50 Revalesciére-lepénykék, szelencékben 2 f. 50 kr és 4 f. 50 kr. 24 csésze 2.50, 48 csésze 4.50, porban 120 csésze 10 frt, 288 csésze 20 frt, 576 csésze 36 frt — Kapható: Barry du Barry és társánál Bécs, Wallischgasse 8 sz. Kolozsvárt: Binder gyógyszerész. Pesten: Török, Prágában: Firsh J., Brünben: Eder E., Debreczenben: Mihálovics István gyógyszerésznél, Duna-Földvart: Nadhera Pálnál, Károlyváros: Brilli F.-nél, Kanizsán Lovak Károlynál, Maros-Vásárhelyt: Fogarasi Dömötornél Pozsonyban: Pisztori Felixnél, Székesfehérvárott: Dietalla Györgynél, Vághelyen: Conleger Ignácznál, Varasdon: dr. Halter A.-nál, Ágrában: Irgalmasok gyószterárában, azonkívül a bécsi ház postai utalvány vagy utánvét mellett szétküldi.

Uj zeneművek.

Táborszky és Parsch kiadásában Pesten a következő uj zeneművek jelentek meg s Steia Jánosnál Kolozsvárt kaphatók.

Zongorára négy kézre.

Tisza Aladár. A fiatal színházlátogató. 3-ik füzet. Tihany Ostroma. Báthori Mária. Benyovszky. 1 frt. 20 kr. Gyöngyök a magyar nép dalaiból. Kisúttott a nap. Kis Komárom. Kilenczet ütött az óra. Gyere be rózsám. Korcsmárosné. Mikor én. Beszégődem. Meg ne mondja. 1 frt. Népszöru csárdások. Legújabb és legjobb gyűjtemény. 2-ik füzet. 1 frt. 50 kr.

Zongorára két kézre.

Badarzewska Tk. A meghallgatott ima. Válasz a szűz imfájra (La friere exauede.) 50 kr. Bayer F. Halász dal (Iseherlied) 30 kr. Ghys H. Air du roi Louis XIII. 50 kr. Hess I. Ch. Szivem, szivem, miért vagy oly szomorú? (Herz, mein Herz warum, so traurig.) 50 kr. Victoria. Nocturne. 50 kr. Seyler Ch. Scherzo 1 frt. Székely Imre, 25-ik magyar ábránd. Repülj fecském ablakára. Ezt a kerek erdőt járom én. Népdalok felett. 1 frt. 50 kr. 27-ik magyar ábránd. Be szomorú ez az élet én nékem. Be sok falut, be sok várost bejártam. Nézz rózsám a szemembe. Népdalok felett. 1 frt. 50 kr. Szénfy Gyula. Két ábránd kedvelt népdalok felett 1 frt.

Tánczok és indulók zongorára két kézre.

Deutsch Willy. Wellschmerz. Mazur-polka 50 kr. Farhbach Fülöp ifj. Theresienstadtes Kinderball Tánze, keringő. 80 kr. Froh im Kreise rezgő-polka 50 kr. Schneeball négyes 60 kr. Farkas Miska Tündér Ilona. Lengyelke. 50 kr. Krohn Vilmos. Pesti élet Mazur polka. 50 kr. Langer C. In der Pause gyors polka 50 kr. Rosenzweig V. Rothe. Rothe, Rothe! rezgő polka. 50 kr. Seifert A. Honvód disz induló. 60 kr. Muzzi rezgő polka 50 kr. Dámen Huldigung Polka 50 kr. Strobl H. Telegraphische Depeschen, keringő 80 kr. Der fescbe Schani induló 50 kr. Tisza Aladár Scorio csárdás 50 kr. Tarna vize lassan folyik medrében. (Csak titokban akartalak szeretni. . . .) Csárdás 60 kr. Zapf Antal. Rákoczy induló Berlioz Hector után, 50 kr. Dalok egy énekhangra zongora kísérettel.

Seitels Ignác. Két eredeti magyar dal. Kerekes András. A császár kincse. 1 frt. Schubert F. Éji rím (Erlkönig) 50 kr. A vándor (Wanderer) 50 kr magyar és német szöveggel.

Az elősorolt uj zeneművek, tekintve díszes kiállításukat és dallamosságukat, bizonyára a zeneértő közönségnek ép úgy teljes tetszésével fognak találkozni, mint a tehény kiadóknak korábbi népszerűvé vált kiadványaik. A buzgó kiadók a közönség igényeinek minden irányban eleget tenni igyekeznek. Kéz dő zongorászoknak kétségkívül örömet fognak szerezni.

Tisza Aladártól: az előhaladottabb műkedvelők könnyű kivitelű dallamgazdag darabokat találunk Bayer, Ghys, Hess, Richards és Szénfy szerzeményekben; a bevégzett zongorásoknak pedig igen ajánlatos Székely két új ábrándja és Seyler tartalmas Szerzoja. A tánczene kedvelők pedig örömmel vendik ép a farsang kezdetén ifj. Farhbach Fülöp és Seifert szerzeményeit, valamint Rosenzweignek már is igen népszerűvé vált Rothe Rothe, Rothe! rezgő-polkáját. Seitels és Schubert dalai oly előnyösen ismertek, hogy azok bővebb ajánlatra sem szorulnak.

